

Forfatter: Bang, Herman

Titel: Værker i Mindeudgave

Citation: Bang, Herman: "Værker i Mindeudgave", i Bang, Herman: *Værker i Mindeudgave*, Gyldendal, 1920-1921, s. 531. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-bang03val-shoot-idm140687568944576.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Værker i Mindeudgave

V

Den rigtige Vinter vilde dog ikke komme. Det var den samme evige Taage, der svøbte alting i sit Graat - ogsaa idag.

Herluf var gaaet meget tidligt hjemmefra; han var urolig over Adolfs sære Væsen igaar og vilde tale med ham 532 før Generalprøven. Men i Direktionskontoret traf han ingen, hverken Adolf eller Spenner, og han gik nedenunder for at søge der; Koristerne begyndte allerede at springe paa Trappen til Generaiprøven.

Døren til Spenners Kontor stod aaben paa vid Gab, men inde var der ingen. Med sine nøgne Pulte og Lugten af Svamp saå Kontoret ud, som var det længst forladt og stod til Leje; Batterier af tømte Flasker fyldte allevegne. Herluf f o'r sammen, da han kom ind i den næste Stue og saå en fremmed Mand, der hilste:

- Ja - Døren stod aaben, sagde han undskyldende. Det var Bankbudet.

- Ja, sagde Herluf, Hr. Adolf er her ikke.

Bankbudet gik, og Herluf vendte tilbage til Direktionskontoret. Den stramme Lugt af Svampen slog i det fugtige Vejr op fra Kældrene og mærkedes gennem hele Huset. Ovenpaa begyndte Koristerne allerede at støje i Garderoben, og ude paa Scenen repeterede Barytonisten til Klaver midt mellem Maskinfolkene, der i Halvmørket rumsterede med deres Sætstykker.

Og Adolf kom endnu ikke.

Herluf telefonerede til Forretningen og fik intet Svar. De to gamle Magistratsbetjente kom paa deres vante Morgenrunde for at kontrollere Billetterne til Fattigskatten. De maatte tænde et Gasblus for at se i Tusmørket og de begyndte sendrægtigt paa Optællingen, mens Herluf gik urolig op og ned og ventede.

Det bankede igen. Det var Frøken Hansen, der kom bleg og forpustet: De? sagde Herluf, mens Vejret næsten gik fra ham: Hvor er Adolf?

- Har han ikke været her? sagde hun.

Herluf rystede paa Hovedet, og de stod et Øjeblik bestyrtede, uden at tale: Har Bankbudet været her, sagde hun saå, hviskende af Hensyn til de to Gamle, der stadig talte deres Billetter under Gasblusset.

- Ja.

- Ogsaa 'hos os. . De gik ind i det andet Værelse, og Frøken Hansen 533 greb Herluf krampagtig om HaandleDET: Hvor er han? sagde hun. Jeg er saa angst.

- Maaske hjemme, sagde Herluf og troede det ikke selv.

Frøken Hansen hørte det ikke, hun stirrede ud i Luften : Han har jo altid talt om idag, sagde hun ... jo længe talt om idag.

- Ja, sagde Herluf.

Han kom til at tænke paa, at de forfaldne Vekselsommer stod noterede paa Spenners Almanak, og de gik begge ned for at søge den. Paa Væggen hang den ikke mere, men Pulten var ulaaset, og omsider fandt de Almanaken mellem kasseret Klatpapir og gamle Pennekasser. Der stod ingen Tal opført ved Dagen, kun tre Kors, ved Siden af Datum: den ottende December.

- Og hvor er han, sagde Frøken Hansen.

- Spenner?

- Ja.

- De siger han er syg, sagde Herluf. De stod lidt, bestandig bestyrtede. Jeg vil gaa hjem, sagde Frøken Hansen og lukkede Pulten.

- Til de Gamle? : - Ja.

De gik begge ud paa Gangen, hvor Koristerne hang støjende over Gelænderne i deres brogede Uniformer.

- Ja, sagde Herluf, her er jo Generalprøve.

Oppe fra Damegarderoben hørte man Regissørens Klokke, og Koristinderne rutschede leende ned ad Trapperne med de vatterede Pageben.

- De kommer jo igen, sagde Herluf.

- Ja.

De skiltes, og Herluf vendte tilbage til Direktionsværelset, hvor de Gamle var ved at pakke sammen under. Lampen.

- Naa, sagde den ene og nikkede. Det har været lidt smaat i den sidste Tid, Hr. Direktør ... Men nu bli'r det vel bedre - skønt det er Julemaaneden nu.

- Ja, sagde Herluf, det er det ... Farvel.

534

De to Gamle kom afsted, just som Regissøren meldte, at alt var i Orden. Tæppet kunde gaa.

- Vel - saa begynd, sagde Herluf og blev i Kontoret. Ouverturen begyndte og lød dæmpet op bag Tæppet, mens Solisterne løb febrilsk til og fra deres Garderobes.

Men Herluf blev; han kunde ikke gaa ned i Salen, han vilde ikke kunne udholde det. Han vandrede kun op og ned, ventende paa Adolf, forestillende sig alle Ulykker, overbevist om, at det var forbi, at alt var ude, det var slut og at nu Huset vilde styrte om dem.

Og hvor var de henne? Hvor var de? Hvor var Spenner? Var de da alle løbet af Landet? Spenner, der var ansat, der var Embedsmand, der havde til Pligt at være her? Hvor var Spenner?

Hele Herlufs Angst samlede sig, mens han ventede, i et pludseligt meningsløst Raseri mod dette ene Menneske, Spenner, med det øde Kontor, aabent for alle Vinde, den nøgne, ulaasede Pult - hele denne Forladthed, der forraadte dem, der kompromitterede dem - selv om de ogsaa reddede sig.

For de m a a t t e redde sig ...

Han satte sig ved sit Bord og havde ikke hørt, det bankede - da der stod en fremmed Mand indenfor Døren og hilste.

- Hvad vil De, sagde han og f o'r op. Den Fremmede svarede ikke straks: Jeg er fra Politiet, sagde han saa blot høflig og dæmpet.

- Hvad er der sket? sagde Herluf kun. Han troede hans Hjerte var holdt op at slaa. Den Fremmede svarede ikke, gik blot over Gulvet og aabnede den modsatte Dør for Hr. Rowan, Chefen, der kom ind; Herluf kendte ham:

- Kun ingen Støj, sagde han og rakte Haanden tyssende ud mod Herluf:

- Hr. Spenners Kontor er jo nedenunder?

- Ja, sagde Herluf.

- Og 'her? 535 - Er mit, sagde Herluf.

Hr. Rowan konfererede med Betjenten - de talte begge dæmpet, som Læger i en Sygestue: Og det var godt, om De gik ned til Prøven, sagde Hr. Rowan.

- Ja. Herluf vendte sig. Han saá hverken Gulv eller Væg. Ude paa Gangen sank han sammen et Øjeblik ved Gelænderet. Ogsaa foran Spenners Dør stod der en fremmed Mand, som maalte ham.

Herluf gik ned. Han vist baade svarede og spurgte i Kulissen, før han kom ned i Salen, hvor der var mørkt. Menneskene paa Scenen saá han som Skyggerne af en Laterna magica, og han sad rank, vogtende paa sig selv som en drukken. Det var Scenen med Løgene, de spillede - Hollænderen, der græd for sine Løg, sine firehundredede Løg.

Et Par Skuespillere slog sig ned paa Bænken lige bag ham og profeterede, for at gøre sig behagelige, en stor Sukces:

- Ja, sagde den ene højt, den redder os Terminen. - Vi gaar ind i det nye Aar, bekræftede den anden, mens Hollænderen blev ved at jamre.

Men pludselig f o'r Direktøren op og standsede Orkestret, raabende til et Par Korister, der hviskede i Baggrunden - hidsig, i Angst for, at de vidste det, at det var det, de 'hviskede; skældende dem ud over al Maade, mens Synderne stod forfjamskede med skrævende Ben ...

Og med ét løb han, som vilde han forhale det et Øjeblik, opholde det blot ét Minut, op paa Scenen, omordnede Grupperingen, eksperimenterede med Kormassen, gav nye Idéer; opfindsom midt i sin Angst omkalfatrede han alt, blot for at opholde det uundgaaelige et Minut.

Under Finalen gik han.

Udenfor sin Dør mødte han Frøken Hansen, bleg og forstyrret. Han var der ikke, sagde hun. Jeg blev opholdt.

Han aabnede Døren uden at tale, og hun vilde spørge 536 - da hun holdt inde ved Synet af den Fremmede, der bestandig gik op og ned, stum, uden at hilse, som en fjendtlig Vagtpost: Hvem er det? hviskede hun stakaandet.

Og pludselig gættede hun, lænende sig et Øjeblik mod Væggen, før hun gik frem over Gulvet mod Bordet. Og som forstenede sad de begge tavse og ventende, hver paa sin Side af Skrivebordet foran den tavse Fremmede. Udenfor var Akten forbi, og de hørte Koristerne, der støjende løb til deres Garderober opad Trappen. De skælvede, naar de hørte Skuespillernes Stemmer tæt ved Døren.

-Frøken Hansen saá hele Tiden de to Gamle, som de havde siddet sørgmodige og forknytte ved Thebordet, da hun kom: Ja, sagde den gamle Frue, vi sidder ene, Konstantin bliver paa Victoria nu; og hun havde set paa hende med sine smaa ængstelige, frittende Øjne, mens Frøken Hansen havde fundet et Paaskud for sit Komme og hastigt vilde gaa igen. Men den gamle Hr. Adolf vilde slaa Følge med hende, og det varede en halv Evighed, før de kom afsted, mens den gamle Frue blev ved at spørge med sin angstfyldte Stemme.

- Hils, hils ham, havde hun raabt tilsidst, da de gik, ud over Gelænderet.

Og saa havde Frøken Hansen maattet gaa, Gade op og Gade ned, med den gamle Herre, der ikke vilde slippe hende, men snakkede og snakkede, seende paa hende med de plirrende, ustadige Øjne, der var angstfulde ganske som den gamle Frues.

- Ja ja, ja ja - hils derude, hils derude, havde han endelig sagt og var bleven staaende og havde set efter hende, lige til hun var bøjet om Hjørnet ...

... De sad stadig ubevægelige paa samme Plads. Herluf lyttede efter Skuespillernes Fodtrin paa Trapperne, raadvild og skamfuld, som fornam han allerede deres Klager og Forbandelser nu, mens han ventede.

Men Regissørens Klokke gik som sædvanlig og de 537 hørte Forspillet og Koret af Fyrstinde Artemisias Hofdamer :

En Kop endnu,
om jeg maa be'.
En Kop endnu!
Nej vil man se -
hun drikker tre -
Tre
Kopper The.

Der blev banket let paa den modsatte Dør, og Betjenten gik ud.

- Hvor er han? sagde Frøken Hansen, strækkende sig hastigt frem over Bordet, hviskende som hun ikke turde tale.

- Jeg véd det ikke, sagde Herluf i samme Tone, og de tav igen.

- Dette Hus, dette Hus, sagde Frøken Hansen pludselig og løftede de knyttede Hænder.

Den Fremmede vendte tilbage, og de sad atter tavse, mens de hørte Fyrstinde Artemisias skrattende gamle Stemme og Hofdamerne, der svarede hende med Omkvædet :

Ja - saa skal det vise sig,
at det er en lystig Krig,
saa lystig, saa lystig,
saa lystig en Krig.

Ogsaa Betjenten havde sat sig. Han rokkede lidt efter lidt med Hovedet, med et ret muntert Ansigt, i Takt til Musikken, da Døren gik op, og de alle stod op. Det var Chefen. Han lukkede Døren efter sig og sagde efter et lille Øjeblik Stilhed med sin ejendommelige, varsomme Stemme:

- Ja, det er jo i alt Fald en Fallit.

Herluf bøjede Hovedet, han kunde ikke svare. Frøken Hansen lagde Panden ned mod Bordet og græd stille.

Ude sang de endnu - Kærlighedsduetten:

538

Kun det Kys ægte bli'r,
som Elskov Elskov gi'r,
hvor Læbe bringer Læbe Bud
om Flammer, tændt af Elskovs Gud -
som Elskov Elskov gi'r.

Pludselig hørte de ilfærdige Skridt frem og tilbage paa Gange og Trapper, og mange Stemmer, der hviskede. Musikken holdt op, og Folk løb forvirret frem over Scenen. Herluf havde allerede vendt sig mod Døren, der aabnede sig foran en Flok af forskrækkede Ansigter:

- Menneske dog, raabte Ørnulf, hvad gaar her for sig? Hvad er her sket?

Ingen svarede, og han saå fra den ene til den anden : Er det en Fallit? sagde han saa med halv Stemme.

- Ja, sagde Herluf sagte.

Døren lukkede sig igen. Forvirrede løb alle Skuespillerne ned paa Scenen, samlende sig i smaa maalløse Flokke, staaende raadløse, i deres Operettepynt, midt mellem Sætstykkerne, forstenede som Brandlidte om en Tomt, Korister, Maskinfolk og Musikere. Og man hørte ikke andet end den høje Jamren fra en gammel Komiker, der uafsladelig gik op og ned og slog begge de løftede Hænder ned mod sin Isse:

- Nej, Herre Jesus forbarme sig - nej, Herre Jesus forbarme sig.

Lidt efter lidt kom de behjertede Herrer til sig selv, og en af dem sprang op paa et Sætstykke og raabte: Skuespilpersonalet til Foyeren.

De svarede alle: Ja - Skuespilpersonalet til Foyeren; og de strømmede ind i Samlingsstuen, hvor Dagslyset faldt ind gennem Skodderne. Knap var Dørene lukkede, før de alle begyndte at tale i Munden paa hinanden, hidsige eller klagende, lignende en Flok Markedsgøglere, i deres Stads, med de aftagne Parykker i Hænderne, latterlige som en Skare Klovner, mens de alle skreg med de kalkede Ansigter, der, stive af Sminken, fortrak sig til Grimasser, naar de talte.

539

Og pludselig blev der atter mere stille, mens hver enkelt blev staaende aandsfraværende, stirrende frem for sig; med ét fortabt i et langt ængsteligt Regnestykke som et bundløst Svælg af Forpligtelser, Bekymringer og Angst - til han igen begyndte at skribe op, médløst, endnu højere, søgende om Hjælp, foreslaaende Udveje:

- Nu før Jul, nu før Jul, sagde de alle.

De samlede sig alle om denne ene Sætning, der ligesom skærpede deres Fortvivlelse; og de valgte en Deputation til at gaa til Herluf: man maatte i alt Fald have Oplysninger, man maatte have Erklæringer.

Deputationen var valgt og gik op over Scenen, hvor Koristerne raadslog, ophidsede og talende i Munden paa hinanden ligesom Skuespillerne, mens Maskinfolkene stod stille i Kulisserne, tavse og tungsindige, vante til Striker og "Spadseren". Orkestermedlemmerne var vendt tilbage til Orkestret, hvor de sad hviskende mellem Pultene: Et var dog godt, at Balsæsonen begyndte saa kort efter Jul.

Deputationen kom ind i Kontoret. Ørnulf var Ordfører for Kammeraterne.

- Ja, sagde Herluf, jeg skal komme.

Han ventede et Øjeblik, før han gik ud og ned over Scenen, hvor Arbejderne sørgmodigt tog Hatte og Huer af i Kulisserne. Koristerne fulgte bagefter ham hen imod Foyer-Døren i en stor Flok. Der blev ganske stille, da han kom ind. Men da Herluf saå alle disse sminkede Ansigter - skræmte og ventende - her i Dagslyset, blev han paany greben af Forvirring, saa man knap hørte Ordene han sagde:

- Ja - jeg kan kun sige Dem .... han holdt inde og begyndte igen med sin skælvende og næsten uhørlige Stemme: Ulykken, som har ramt os - os alle og dette Hus .... Ved de sidste to Ord slog hans Stemme over, og han brast i Graad, vinkende med Haanden, at han kunde ikke tale. Og hastigt gik han.

Et Øjeblik forblev der tyst, mens alle stod grebne af den samme Bevægelse, bestormede alle af de samme 540 Erindringer: Huset - dette Hus ... Stille veg Koristerne til Side og gjorde Plads for Herluf, der gik ned over Scenen, de unge Piger begyndte at snøfte og græde.

Herluf gik ind i Kontoret og satte sig. Han hulkede med Hovedet ned mod sit Bord. Saa løftede han Ansigtet og vendte sig mod Betjenten:

- Vil De sige dem, at vi kører til Centralbanken, sagde han. Om de vil vælge et Par til at følge med.

Han blev atter rolig, og han overvejede alle Enkeltheder. Det var den eneste Udvej: Personalet maatte have Gager - nu før Jul maatte de i hvert Fald have Gager. Og Centralbanken vilde selv ikke kunne opgive Theatret, kunde ikke lade Krach'et strække sig til Driften uden selv at lide Tab.

Han begyndte at gøre Overslag i Hovedet om de aftenlige Udgifter og om mulige Besparelser. Tøjet havde han allerede paa, da Hr. Stær arriverede. Han var meget échaufferet, med alle Lommer fulde af strittende Papirer; han vilde have Oplysninger, mens han vedblev at snakke, søgende Bekræftelse paa en Mængde Enkeltheder, Herluf slet ikke kendte:

- Man siger, den falske Vekselmasse vil naa op til halvfemsindstyvetusind - at det har kunnet gaa saa længe, mærkværdigt ... Hr. Stær satte sig, med aaben Overfrakke, spørgende ud om Adolfs Forsvinden og Spenners Forspring: Fire Dage mener man, har han Forspring, sagde han. Fire Dage ... Ja - han var vel egentlig Sjælen, Sjælen i det hele ... Nu dukker der jo ogsaa Ting op om hans Fortid ...

Hr. Stær blev ved.

Herluf sagde blot: Ja - kære Stær - jeg véd ingenting ... Vi tager til Centralbanken. Og han gik for at hente de to andre, mens Hr. Stær gik ned paa den forladte Scene - undersøgende alt, hastigt inspireret af dette Billede af Flugt og Ødelæggelse, som den dybe, tavse Sal syntes at stirre paa som et mørkt gennemborende Øje ....

541

De to Skuespillere steg ind i Drosken tilligemed Berg. De blev, mens de kørte, uafbrudt ved at gentage de samme to Fraser, stirrende aandsfraværende ud af Vinduerne:

- Ja, ja - hvad mon han egentlig vil sige? sagde den ene, den første Elsker. Og Ørnulf svarede:

- Ja - man maa forstaa at tage ham.

Herluf sagde ikke et Ord, før de naaede Banken og stod ud. De maatte vente en Tid, mens Skuespillerne blev mer og mer nervøse, rettede paa sig og f o'r med Hænderne gennem de svedige Tupéer.

- Min Ven, sagde Ørnulf, Sagen er Kammeraternes; og de ventede igen, febrilske, ligesom før, indtil de endelig kom ind.

Konferensraaden gik frem og tilbage paa Gulvet: Jeg havde næsten ventet Dem, mine Herrer, sagde han og bød dem tage Plads. Der var en hastig Bestemthed over ham, mens han spurgte, hvad de da egenlig havde tænkt sig, hvorledes de da mente, Banken kunde stille sig overfor dem - som var hans Sætninger endnu kortere og klarere end vanligt.

Men de to Skuespillere havde slet intet tænkt, og de begyndte kun at fortabe sig i lange Deklamationer om "det hele Personales fortvivlede Stilling" og "Kammeraterne, der vilde staa Last og Brast". Konferensraaden sad bøjet over sit Bord, mens Ørnulf blev ved at tale, gestikulerende heftigt med begge Armene, og den første Elsker, der havde mistet Vejret og var faldet fra, ledsagede hans Veltalenhed med vekslende Stillinger ligesom et Akkompagnement.

Herluf talte ikke. Det var som de andre Omgivelser, maaske just dette Værelse, først havde vakt og æggede hele Følelsen af hans Smerte.

- Ja, sagde Ørnulf, Kammeraterne vil holde sammen.

- Vi vil staa sammen, sluttede han, og finde os i Hans Vilje. Ørnulf havde løftet Øjnene op mod Loftet 542 og tav; og Konferensraaden lod Skuespillerens Ord dø hen i en ganske lille næsten umærkelig Pause, før han sagde, med Ansigtet ned mod sine Papirer:

- Ja - jeg kan jo meget godt forstaa og ... dele disse mere almindelige og humane Synspunkter. Men,

sagde han, Banken maa dog regne med visse Tal ... Og Konferensraaden spurgte om Gagebudgettet og om Kontrakternes mulige Gyldighed.

Men Ørnulf forlod hurtig Tallene og blev atter religiøs og talte om Forsynet og den menneskelige Følelse, rørt og med taarefyldte Øjne over sin egen Veltalenhed, mens den første Elsker som henreven stirrede ham ind i Ansigtet. Konferensraaden havde drejet sin Stol, saa han vendte Ansigtet helt om mod dem, og han sad, med Hænderne støttede mod sine Knæ, og saá, ufravendt, lige paa de to Komedianter. Elskeren, der begyndte at føle sig usikker under Konferensraadens Blik og som svedte som Helten i et fædrelandshistorisk Skuespil, vilde endelig standse sin Kollega og sagde:

- Kammeraterne mente saa, man kunde garantere dem Gagen.

Ørnulf holdt inde som med et Ryk og tog sig til Hovedet: Ja - sagde han i en anden Tone - Betingelsen maa være de garanterede Gager.

Der blev igen en Pause, før Konferensraaden atter vendte sig mod Skrivebordet og sagde: Ja - Bankraadet træder just nu sammen - og hvad der kan ske, vil naturligvis afhænge af de Herrers Beslutninger ... Jeg tror dog at turde sige, at der vil være en overvejende Sandsynlighed for, at man beslutter sig til foreløbig at overtage Driften .... under en passende Ledelse ...

Herluf bøjede sig lidt frem bag det store Skrivebord, hvor han sad, og han sagde med lidt Møje (det var overhovedet de første Ord, han fremførte):

- Ja - j e g er naturligvis traadt bort fra al Ledelse. Stemmen lød knap frem gennem Rummet, og der var et Øjeblik stille i Stuen, som ventede Konferensraaden, en af Skuespillerne skulde tale; men de tav 543 begge, og med en lidt anden Stemme - enten utaalmodig eller maaske bevæget - sagde Konferensraaden: Ja - det er maaske under disse Omstændigheder bedst, at Ledelsen vælges (Konferensraaden tøvede et lille Øjeblik foran Ordet) udaf Kammeraternes Midte ...

Han tav, og idet han rejste sig, sagde han: Vi vil jo ikke foretage litterære Eksperimenter, mine Herrer.

- Nej - Hr. Konferensraad, plumpede det samstemmende ud af den første Elsker:

- Kun hytte Skindet. Og begge Skuespillerne lo, lettede og glade, indtil ogsaa Konferensraaden faldt ind med sin ejendommelige halve Latter, mens han bestandig saá paa de to Kunstnere. Herluf stod bleg ved Siden af Bordet.

- Saa vil De faa Besked om en Timestid, sagde Konferensraaden afsluttende. Og Ørnulf, der atter blev meget bevæget og holdt Konferensraadens fremrakte Haand længe i sin, sagde:

- Ja - saa ske - saa ske, hvad der maa. De to Skuespillere gik hen mod Døren og Konferensraaden sagde til Herluf: Naar saá De Adolf sidst?

- laftes.

- Ja - han skal jo først være flygtet imorges, sagde Konferensraaden. Han stod et Øjeblik foran Berg, som han endnu vilde sige et Par Ord, men han fandt ingen og sagde kun et hastigt og meningsløst:

- Ja - lev vel, og vendte sig.

- Adieu, sagde Herluf.

Ude paa Trappen komplimenterede den første Elsker sin Kollega.

- Ja - det gik jo, sagde Ørnulf.

- Brillant, sagde Elskeren.

- Jeg talte for Kammeraterne, sagde Ørnulf rørt og bredt, og han maatte standse for at række sin Ven begge Hænderne, midt paa Trappen. . Konferensraaden tøvede nogle Øjeblikke, før han aabnede Døren til den store Hal for at gaa til Bankraadssalen. Det var allerede sent, og Hallen var mørk, 544 saa Kunder og Ekspedienter gled frem og tilbage som listende Skygger, og Assistenterne sad bøjede over de store Pulte, der rejste sig som sære Skafotter.

- Om vi fik Lys herinde, sagde Konferensraaden højt fra Vindeltrappens Trin. Og han blev staaende, mens der blev tændt fra Pult til Pult: det saá saa mærkeligt ud, som om Mørket kun flygtede som store hastige Flagermus op over Hvælvingerne og gemte sig.

Konferensraaden gik op.

I Bankraadssalen var der tændt, og de Herrer var allerede komne. De var arriverede ligefra Børsen, irriterede og ubehagelige til Mode ved Rygterne og Forespørgslerne, utilpas ved det fugtige Vej, der kaldte alle deres smaa Svagheder frem: Excellencen, der allerede var i Kjøle for at køre til Middag, kunde ved dette Vej slet ikke høre'.

Konferensraaden hilste, og de Herrer tog Plads uden Ord, siddende om Bordet som en højtidelig Jury, mens Konferensraaden tog Ordet og sagde - halvt frem mod Excellencen, der begyndte at manøvrere med et meget omfangsrigt Hørerør - at han havde anset det for sin Pligt straks at sammenkalde de Herrer ... navnlig, sagde han, for at berolige Bankraadet.

De Herrer blev ved at sidde uimodtagelige og tavse, og Konferensraaden sagde: Thi der var i Virkeligheden ingen Grund, for Banken ikke nogen Grund, til at ængstes over denne indtrufne Kalamitet.

- Saa snart man, sagde han, undersøger de nøgne Tal.

Han aabnede sin Mappe og begyndte at klarlægge Situationen og at give alle Oplysninger, mens han talte i den forretningsmæssige og rent refererende Tone, som han altid anvendte i Omtalen af mindre frugtbringende Transaktioner, og hvori han rangerede Tabstallene ind som givne Regnskabsposter, summerende og adderende de uskyldige Tal i lange Kolonner, der langsomt beroligede Nerverne.

Han opgjorde Summerne, idet han til en Begyndelse 545 dvælede ved enkelte Tusinder, der "maaske for Øjeblikket kunde vise sig mere tvivlsomme"; han af vejede Taksationsværdierne, ansættende lavt: Lad os sætte lavt, mine Herrer, blev han ved at sige: vi sætter lavt - af Hensyn til Tiderne; og han afrundede Summerne "med alle de upaaagtede Værdier", som han kaldte dem: Inventar, Garderobe, Dekorationer ...

Han specificerede, bladende i sine Papirer, mens han klatrede fra Tusind til Tusind. Excellencens Hørerør gik op og ned som i samstemmende Nik.

- Overfor disse Værdier, mine Herrer, sagde Konferensraaden, staar da for Banken de halvanden tinglæste Million.

Han lukkede Mappen og saå for første Gang op. De Herrer var længst beroligede og akklamerede Oplysningerne, gørende smaa private Bemærkninger fra Stol til Stol. Og som noget ganske selvfølgelig tilføjede Konferensraaden en Bemærkning om den foreløbige Overtagelse af Driften: man var med Skuespillerne saa godt som enig og vilde af deres Midte lade vælge en kunstnerisk Ledelse.

De Herrer skød allerede Stolene tilbage for at bryde op, tilfredse og højrøstede. For Hr. Henrik Hansen var der ikke megen Tid: han boede endnu paa Strandvejen - flyttede først ind til Jul ... Dumheder, Dumheder, sagde Generalkonsul Brodersen ... Ja - Damerne, sagde Hr. Henrik Hansen og trak paa Skuldrene; det er Damerne ...

Men Konferensraaden holdt de Herrer tilbage: Hva', raabte Excellencen, hva' si'er han? er der mere? han var højst misfornøjet.

- Ja, Excellence, raabte Konferensraaden: der var en Meddelelse endnu.

De Herrer satte sig, ret surmulende, og kun Konferensraaden blev staaende foran sin Stol, støttet til Bordet:

- Det er foreløbig kun, sagde han, en kort Meddelelse, jeg kan gøre de Herrer. Alle nærmere Oplysninger 546 vil jeg - som De vil kunne forstaa - naturligvis først senere se mig i Stand til at yde Bankraadet. Staden København - sagde 'han, og det var som han uvilkaarligt hævede Røsten - ser sig, for at fyldestgøre en saa hastig Udviklings mangfoldige, naturlige Krav, foranlediget til at optage et nyt Millionlaan.

- Københavns Kommune bærer os, mine Herrer, bærer Centralbanken, med Emissionen af dette Papir.

Konferensraaden tav, og der var et lille Øjeblik stille i Bankraadets Sal.

... De Herrer var gaaet, og Konferensraaden vendte gennem den lyse Hal tilbage til sit Kontor:

Dagen var hans.

Han skrev kun endnu det korte Brev til "Victoria-Theatrets samlede Personale" og sendte det bort med et Bud.

Han havde allerede Overfrakken paa og havde slukket Lampen, men han blev i Tanker staaende bag Skrivebordet. Lyset fra Fortovslygterne faldt ind paa Væggen henover Nordeuropas store Kort. Han stirrede længe paa Kortet, paa Danmark: det var som blev i det flakkende Lys dets Konturer urolige og viskedes ud. Længe stod Konferensraad Hein foran det store Kort, eftertænsom, med et Udtryk næsten af Smerte.

- Ja - sig saa De det, sagde Herluf. "Deputationen" var staaet af ved Hovedportalen og gik ned gennem Logegangen. De to andre gik videre, og han aabnede en af Dørene til Logerne. Der var mørkt i det store Hus, mørkt oppe og nede, og Herluf syntes, det var, som dulmede det at sidde her.

Han sad der længe, til han vækkedes af nogle høje, jublende Hurraraab. Det var Skuespillerne, der havde faaet Konferensraadens Brev og som lod Elskeren og Ørnulf leve højt.

547

Saa hørte han dem bryde op, og Støjen døde hen. Det var blevet tyst.

Med Hovedet hvilende mod Logekanten stirrede han ned paa Scenen, hvor Sætstyks-Bjergene laa væltede rundt omkring. Det var, som hver enkelt lille Stump og Stykke interesserede ham, og som vilde han for bestandig indprente sig dets Billede.

Et Par Maskinister gik nu over Scenen og saa blev der helt slukket.

Herluf Berg var næppe kommen hjem, før det ringede igen. Det var en civil Betjent, der skulde hente ham til Raadhuset.

De gik over mod Boulevarden og op gennem Nørregade uden at veksle et Ord. Da de naaede Raadhuset, gik de over Gaarden og ned gennem Kælderen.

- Hm, sagde Herluf i en besynderlig Trang til at forstille sig og spørge: De holder underjordiske Gange her.

- Ja, sagde Betjenten kort, og de gik videre gennem Gangen, hvor deres Fodtrin lød stærkt mod Fliserne frem langs de hvidtede Vægge. Ad en lille Trappe kom de op foran Chefens Dør.

Stuen var meget stor, og kun Skrivebordet, hvor Chefen sad, laa i Lys af et Par Lamper. Hr. Rowan løftede Hovedet op fra sine Akter og hilste, med sit anstrengte eller bedrøvede Blik, frem mod Herluf.

- Jeg har maattet ulejlige Dem endnu iaften, sagde han med sin mærkelig dæmpede Stemme, som talte han bestandig i et Sygeværrelse. Vi maatte straks - endnu idag føre den anholdte sammen med Dem og Hr. Martens.

Berg blev nu først Martens va'r, henne ved Døren, i Mørket. Bygmesteren sad trykket ind mod Karmen, helt ude paa Kanten af en Stol, og førte uafsladelig Hænderne frem og tilbage, den ene over den anden - med 548 en egen ængstelig Underdanighed over sig, som var han en Haandværkssvend, der ventede paa Raadhuset for at faa skrevet i Vandrebogen.

- Ja, sagde Hr. Rowan, vil De saa føre ham herop. Betjenten gik frem over det maattebelagte Gulv, og de ventede alle tre tavse, til Døren blev lukket op igen. Berg saá ikke op, men det var som følte han dette Billede af Adolf, der stod ved Siden af Betjenten; han var saa ganske "Fangen" med bøjet Nakke og holdt de ustadige Øjne (røde i det hvide, som var alle Aarerne sprungne) stift ned mod Gulvet - som var han allerede, syntes Berg, skilt fra dem ved baade Slaa og Mure, sadan som han dér stod.

Hr. Rowan spurgte, og de svarede efter Tur. Det begyndte med Martens. Det gjaldt om at fastslaa Udviklingen for at komme til Klarhed om Grænsen og Omfanget af Falsknerierne. Man maatte kende Midlerne, Kapitalen, med hvilken der fra Begyndelsen var arbejdet.

Men Martens vidste intet og blev kun ved at nævne det ene Navn: Spenner og Spenner i den underligt klynkende Tone som en Almuesmand, der for Herskabet skal rede for sig. Men Hr. Rowan blev ved at afhøre ham, formende sine Spørgsmaal skarpere, ligesom med et Skær af Utaalmodighed overfor denne uafsladelige Klynken, der gemte sig bag en anden.

- Men hvad mener De, De havde, sagde han tilsidst. Hvormed begyndte De at bygge "Victoria-Etablissementet" ?

Martens saá pludselig op: Med et Par Hundredetusind, sagde han med ét i en høj, skinger Tone, der skar hen gennem Stuen: Et Par Hundredetusind rammene de vel En ned i Grunden med deres Pæle.

Og for første Gang reven ud af sin forknytte og stumpe Ængstelighed ved Tanken om disse Hundredetusinder, man havde begravet for ham midt i Stadsgravens Mudder, man havde pumpet ham bort som den smeltende Sne - greben af en pludselig Forbitrelse, 549 Arbejderens gamle Raseri i ham mod Herrerne, der havde misbrugt og forurettet ham, fortalte han hele dette skønne Hus' Historie.

Han havde set alt, med Smaakaarsmandens mistroiske Øjne: Leverandørernes Bedragerier og Haandværksmestrenes Svindel; og som en uvorn Dreng, der pludselig ødelægger sit eget Legetøj og sønderslider Stykke for Stykke, fortalte han om Murværket, hvor der var iblandet Sten fra nedbrudte Rønner;

Bjælkerne, som havde udtjent i gamle Bindingsværkshuse; om Vandet, der var som en Sø, hvori de rejste Grunden for at opnaa det første Laan; Svampen, som aad sig ind i alle Mure og slog ud paa hver en Væg; Jernkorsene, hvormed man havde afstivet Kælderhvelvingerne, der revnede - - trævlende det op, hele sit Værk, hvor man bedrog og blev bedraget, blev han ved at fortælle: Om Imitationens Stads, der solgtes og modtoges for ægte; Haandværksmestrene, der satte deres Navne paa Veksler, forledte af Spenner; Leverandørerne, betalte paa Sigt, der afrundede deres opskruede Regninger; Kokkene, som lod Kødet fordærve for at rane Indkøbs-Procenterne; om Fribilletterne, af hvilke man betalte Skat, om Nordmændene med deres fyrretyve udsolgte Huse, der maatte drage hjem for Skillingerne fra pantsatte Kufferter - alt fortalte han, staaende op og talende forbitret og højt, mens han fægtede med de knyttede Hænder, som rettede han bestandige, voldsomme Slag mod usynlige Ansigter.

Hr. Rowan havde ladet ham tale og kun uafbrudt set paa ham med sine forskende Øjne. Adolf stod bestandig kun som med bagbundne Hænder, ubevægelig.

- Men hvordan kunde De blive i det Foretagende, sagde Hr. Rowan, naar De vidste alt det? Martens havde sat sig:

- Hm, sagde han mumlende: man véd det jo nok ... men man er vel i 'et ...

- Og, sagde han pludselig i en anden Tone og slog ud med Haanden ligesom før: De (han saá frem paa 550 Berg og Adolf og talte atter gennemtrængende, som raabte han til en stor Forsamling) de spillede jo Velhavere.

Martens tav, og der var stille lidt igen, til Hr. Rowan atter vendte sig til Adolf, der svarede med den samme slukte Stemme. Forhøret over ham var kort. Han havde jo tilstaaet alt.

Berg hørte ubevægelig til, med Hovedet ned mod sit Bryst. Han følte kun en sløv og blytung Træthed, mens de nævnede endnu en Gang alle disse Tal og Summer, al den stjaalne og falske Mønt, der havde været deres hele Driftskapital.

- Saa var der altsaa egentlig, sagde Hr. Rowan, slet ingen nævneværdig Kapital at begynde med:

- Kun Deres Faders gode Navn, sluttede han.

Han rettede endnu et Par Spørgsmaal til Berg om Driften, og Forhøret var forbi.

Adolf havde allerede med Betjenten vendt sig for at gaa, da han begreb, at han og Berg skulde ikke mere ses: han vendte sig hastigt et Nu og strakte som bedende Haanden halvvejs frem; hvert Træk i hans Ansigt sitrede. Og før Betjenten kunde hindre det eller Hr. Rowan tale, greb Herluf Adolfs Haand - saa længe han levede, vilde Berg mindes denne Haand, saa stiv og kold som en Døendes - og lagde et Øjeblik sit Hoved ind mod hans Skulder:

- Aa, Adolf, sagde han sagte, mens Taarerne pludselig sprang frem af hans Øjne, de "Papirer" har vi jo alle været med at skrive paa.

Adolf var ude, Døren lukket. Og Berg og Martens ventede begge paa, at Hr. Rowan skulde rejse sig: Ja, mine Herrer, sagde han og stod op: saa er det altsaa forbi.

Og idet han rakte Haanden frem mod Bergs højre, som han beholdt et Øjeblik i sin, sagde han:

- De har ikke ret kendt Grunden, hvor De byggede, Hr. Berg.

- Farvel.

551

Herluf og Martens gik samme Vej som Berg var kommen. Martens fulgte bagefter, talende uafbrudt med sig selv i en mumlende og utydelig Tone.

Oppe paa Torvet gik Herluf hjemad, trykket tæt ind mod Husene. Pludselig fo'r han sammen og blev et Øjeblik staaende: Det var et Ansigt - Fru Martens', der dukkede frem fra Skyggen i en Port, bleg, med et ubeskriveligt Udtryk af Had i de opspilede Øjne.

Da Berg den næste Formiddag ringede paa hos Adolfs, lukkede den gamle Pige op. Inde i Dagligstuen sad seks, syv Damer tavse, med Hænderne i Skødet, i en Kreds ude paa Gulvet, som sad de paa Vagt om et usynligt Lig.

Der var saa mørkt, at man knapt kendte Ansigterne. Det var lutter Paarørende og saa Frøken Hansen, der sad ved Siden af Fru Adolf og hele Tiden klappede hendes Hænder.

Ingen af dem talte til Berg, de nikkede kun og blev siddende tavse i deres Kreds.

Gamle Hr. Adolf kom ind fra Spisestuen og gik med rokkende Hoved om paa Gulvet: Naa, Mo'r, naa, Mo'r, sagde han og klappede sin Kone paa Haaret og gik rundt igen.

Fru Adolf sad kun med rystende Hoved og gentog hvert femte Minut den samme, stadig den samme Sætning:

- At han sidder dér og fryser, sagde hun med en underlig snøvlende Stemme. At han sidder dér og fryser.

Pludselig saa hun hen paa Berg og spurgte - som hun havde spurgt enhver -: Tror De, jeg maa sende Klæder derop, sagde hun.

- Aa, ja, sagde Berg.

- Tror De? gentog hun.

552

- Naa, Mo'r, - naa, Mo'r, hørte man gamle Adolf igen.

Pludselig kastede Frøken Hansen sig ned paa Gulvet og hulkede højt med Ansigtet i den gamle Frues Skød.

Berg kunde ikke holde det ud derinde, og han gik ind i den anden Stue. Gamle Adolf fulgte efter ham og lukkede sagte Døren. Ogsaa herinde blev han ved at trippe rundt, hvileløs, frem og tilbage, til han tilsidst kom hen og lagde begge Hænder paa Bergs Skuldre og saá ham ind i Ansigtet med sine smaa, fortvivlede Øjne.

Og, idet han bevægede Læberne til en Klage, der ikke fik Lyd, lagde han med ét sit Hoved ind mod Bergs Bryst, og ind til den unge, halvfremmede Mand græd den Gamle hjælpeløst over sit plyndrede Hus, over sit agtede Navn og over sin Søn.

- Hr. Adolf - Hr. Adolf, stammede Berg og vidste ikke et Ord til Trøst.

Den Gamle var gaaet og havde aabnet Dagligstuedøren. Derinde var der atter saa tyst som før. Berg vendte sig og gik: her var der ingen Hjælp at yde og intet Raad at give.

Han lukkede Døren til Gangen, og næppe havde Damerne i Dagligstuen hørt Lyden af Døren, som blev lukket, før der brød ud en Strøm af Bebrejdelser og Forbandelser mod "dem, der havde forledt ham".

Da Berg hørte Stemmerne ude i Gangen, forstod han straks. Og langt borte i Gaden syntes han endnu, det var, som disse Forbandelser naaede ham og traf ham som Lyn.

Han vilde ikke gaa hjem. Han vilde blive i frisk Luft. Han gik ud ad Bredgade til Grønningen. Men Taagen hang tungt i de bladløse Træer.

Han bøjede ind paa Langelinje; han trængte til at se Vandet, det vide frie Vand. Men Sundet laa dorsk og graat - dødt under Taagens Masse. Ude paa Rheden stak et Par Skibe som Skeletter Masterne frem, ligesom uhyggelige Gengangere af Sommerens glade Sejlere; og ovre fra Værfterne lød Klanger af Hamrene mod de 553 høje Skibsskrog som Lyden af besynderlig dumpe og brustne Klokker.

Berg sad der længe, stirrende frem mod Taagen og det døde Sund.

Da han kom hjem, laa der et Brev paa hans Bord. Efterat han havde læst Udskriften, gled Konvolutten ud af hans Haand: Herluf huskede pludselig hin Aften, da han her paa samme Sted havde fundet Brevet med Svalen. Det havde været Aastas sidste Brev.

Og med ét, mens han tænkte paa alt dette, var det som om han pludselig følte al den gamle Længsel efter Asta, som alt samlede sig i én længselsfuld Tanke om hende - lykkelig som i de første sikre Kærligheds Dage.

Til han paa én Gang sagde, han eller "Hr. Sokrates" med denne besynderlige, muntre Betoning:

- Naa - saa det skulde Du nu være fejd nok til.

- Det skulde Du vel nu til at forsøge at bilde Dig ind. Det vilde jo ogsaa være saa rart, sagde "Stemmen" - rigtig saa nemt.

- Nej, nej, sagde Herluf og rejste sig energisk: nej, nej, alt andet - kun ikke det.

Han gik op og ned i Stuen, før han igen satte sig med et Suk og læste Brevet: Asta var stadig ovre hos Sterns i Blekingen for at pleje Mathilde og være hende til Selskab.

- Den Lille er død, skrev hun. Maaske var det godt. Foreløbig bliver jeg her hos Mathilde, den lille Stakkel: her, kære Ven, gælder det af et sygt Barn at faa gjort et helt og rigtigt Menneske. Men der er noget, som stadig optager og foruroliger Mathilde: hun har hørt at Deres Ven, Erhard Gerster, skulde være meget syg og lidende, i Begreb med at rejse til Mentona eller ialfald et Steds i Syden. Vil De ikke, hvis De véd noget og har paalidelige Efterretninger, skrive mig det til for at berolige den stakkels Mathilde.

De vilde bevise en Tjeneste ogsaa mod

Deres hengivne

Asta Heltz.

554

Det bankede, mens Herluf endnu sad med Brevet i sin Haand. Det var Værtinden, som sagde, at der ventede en Herre derude, som gerne vilde tale med Hr. Berg.

Det var Edvard Sundt.

- Dem, sagde Berg.

. Ja, sagde Sundt. Jeg tænkte, De havde vel idag ikke noget videre at forsømme ved en lille Passiar.

- Aa nej - det ikke, sagde Berg trist.

De kom til Sæde, og efterat de -havde talt lidt om Begivenheden, søgte Sundt at slaa ind paa mere ligegyldige Ting, mens hans Stemme stadig blev ved at have den samme milde, ligesom hjælpsomme Klang, som Berg havde fornummet straks ved de første Ord, da han kom ind. -

Samtalen vilde dog ikke komme rigtig i Trit, og Sundt gik om og saá paa Nips og Billeder. Foran Billedet af Herlufs Fader, der hang over Skrivebordet, blev han staaende lidt:

- Ja, sagde han, han faldt derovre.

Han blev ved at se paa Billedet og satte sig ved Skrivebordet: Nej, det glemmer vel ikke nogen af os, der var med, sagde han.

Og maaske for at adspredde Herlufs Tanker (muligt, at han ogsaa selv just var sært modtagelig for alle de Erindringer) begyndte han at fortælle - først søgende om Ordene og med lange Pauser mellem hvert Minde, siden alt hastigere - om "den Tid derovre".

Han fortalte om Flugten fra Dannevirke langs Frostnattens spejlblanke Landeveje, hvor Mandskabet krøb, krøb paa alle fire - Mand mellem Fæ, sagde han.

Har De set, naar en Flue er falden i et slebet Glas med Mælk, og saa har naaet Kanten? Hvordan den kæmper og kravler og kæmper op ad den glatte Side og bliver ved og ved .... Jeg kan aldrig se en saadan Skabning - saa dumt det er - uden et Sekund, et Nu i det mindste at tænke paa den Nat - "Marchen" fra Dannevirke ....

555

- Og det blev ikke bedre, da vi kom derhen, sagde han og saá op paa Portrættet.

Han talte om Livet ved Dybbøl, Det var jo kun den langsomme "Skiveskydning" om Liv og Lemmer, sagde han. Han fortalte om Skanserne, hvor de rodede og levede, skidne som Dyr og saa lystige - hver Gang Loddet igen var slaaet dem forbi, og de havde et Døgn, hele fire og tyve Timer, hvor de vidste, de skulde ikke "rykke ud" ....

Herluf sad og stirrede paa Faderens Portræt og hørte næsten kun halvt. Det var, som om alle Erindringer fra hans første Hjem vaagnede paa én Gang, og han saá Gaarden og Haven og sin Moders Ansigt og sin Fader den Nat, de sejlede bort paa det store Skib op om Sønderborg.

Sundt blev ved at fortælle; i en underlig dæmpet halvhøjtidelig Tone talte han, næsten som den, hvori overtroiske Folk fortæller Spøgelsehistorier - greben af Erindring efter Erindring.

Han havde haft en Ven, der maatte rykke ud.

- Bentsen hed han - lige kommen som Sekondløjtnant fra Skolen ... Han var nitten Aar og skulde "rykke

ud" ...

- Han kom ind til mig, da han havde faaet det at vide, ligbleg, forstyrret, rystende som et Dyr: Jeg kan ikke dø, raabte han, jeg er kun nitten Aar ..... nitten Aar, jeg kan ikke dø, raabte han.

- Og han kastede sig ned paa den opblødte Jord og rev i Snavset med sine fortvivlede Fingre, mens han hulkede og græd og bad ... og atter rejste sig op og laa paa sine Knæ og skreg:

- Lille Gud - - nej - - lille Gud; som et Barn raabte han: Du lille Gud ...

- Og der var ikke noget at sige eller trøste, sagde Sundt, han skulde jo rykke ud.

- Men det var vel nok det elendigste Syn i mit Liv, sagde han, at se ham ligge dér uden Sanser, paa Jorden, 556 som en Orm og raabe paa sine nitten Aar og paa den "lille Gud" ...

- En Time efter drog han afsted ... Jeg saá ham i Spidsen for sine Folk ... Han raabte et Hurra og svingede sin Sabel over Hovedet ... Derudefra kom ingen igen ...

Sundt tav.

- Ja sagde han saa lidt efter og saá atter op paa Billedet over Skrivebordet: De faldt.

- Men - véd De hvad, sagde han og rejste sig, jeg tror egentlig, at alle vi, som var med den Gang, vi mistede alle et eller andet usynligt Ben eller en Arm (Sundt smilte selv ved Tanken om dette mærkelige usynlige tredje Ben eller Arm) og hemmeligt gaar vi vanføre omkring og har aldrig forvundet Blodtabet ....

- Jeg tror, at vi aldrig rigtig har kunnet forvinde det, sagde han i Tanker. Og derfor er vi blevet saadanne Mænd som vi er.

Han tav lidt igen, og Herluf tænkte pludselig paa lille Fru Canth og den Aften, da Fru Dunker var rejst med Scheele.

- Og har De, sagde Sundt og saá hen paa Berg, aldrig tænkt paa, at hele denne Menage, denne Virksomhed - og Sundt pegede ud mod Byen - den ligner kun en Saarfeber, De ....

- Det er ikke andet end Saarfeberen fra Dybbøl, sagde Sundt og vendte sig mod Vinduet.

- Det er et lysteligt Billede af Dem, sagde Herluf efter en Pause. Og hvordan skal det saa staa til med os, der er kommet efter?

- Ja, sagde Sundt og vendte sig atter for at se paa ham. Hvordan?

- I skulde lære den vanskelige Kunst at være smaa, sagde han; og meget alvorligt, mens han betragtede Skovriderens Portræt, tilføjede han sagtere: Og i Stilhed ære dem, der døde for vor sidste Vildfarelse.

Der var stille i Stuen en Tid, til Sundt i én anden Tone sagde:

557

- Og hvad vil nu De, Berg?

- Hm - vel skrive videre, sagde Berg. Han stod lidt:

- For det er kun Bøgerne, der slutter, sagde han træt: Livet fortsættes.

- Ja, sagde Sundt og slog den flade Haand ned mod Bordet.

Han vilde gaa nu.

- Tak, fordi De kom, sagde Berg, og De var saa - elskværdig.

- Naa - hvad Elskværdigheden anbelanger, sagde Sundt: Farvel nu - og frisk Mod. De var kommet helt ned paa Trappeafsatsen, før de skiltes:

- Idag har man talt sig lidt ud med hinanden, sagde Sundt. Farvel.

- Farvel, sagde Berg.

Han blev staaende paa Afsatsen, efter at Sundt var gaaet, og uden at tænke over det, saá han ud ad Gangvinduet, der vendte til Gaarden.

Der kom en sortsmudsket Lirekassemand ind ad Porten med en Kone i et stort, luvslidt, graat Sjal. De fik Lirekassen stillet op, og Konen tog to smaa, rødbukseklædte Aber frem af Sjalet og satte dem op paa Lirekassen.

Manden spillede, og Berg saá paa de to Aber, der begyndte at skære Grimasser og danse. Pludselig hørte han Melodien. Det var "Kysenes Sang". Og ud af syv, otte Køkkenvinduer i den store Gaard traliede musikalske Piger i mange Tonarter Visen:

Her kyskes vi,
og gør Kur -
her kyskes vi.

Herluf stod længe og saá paa disse to Aber, der dansede paa Lirekasselaaget, mens Pigerne sang.

Han vendte sig, da han blev tiltalt af en Stemme paa Trappen. Det var en Kommissionær, der var "saa glad 558 ved at træffe Hr. Direktøren hjemme". Han tog en fedtet Regning frem af en Brevtaske og præsenterede den.

Det var en "Nota" fra en Sommerrestauration.

Berg havde ikke en Skilling: Ja - De maa komme igen, sagde han og gik utaalmodig op ad Trappen.

Men Kommissionæren fulgte efter og brugte Mund, saa det kunde høres over hele Trappegangen:

- Nette Herrer, fine Herrer - spise og drikke, det er de med til ... men Betalingen kan man hente hos Fogeden ...

Berg fik lukket Døren. Men udenfor paa Trappen blev Kommissionæren ved at raabe ...

Herluf gik ind. I Stuen begyndte det at blive mørkt. Træt satte han sig ved sit Skrivebord; rundt om sad den stumme himmelske Forsamling paa Etagerer og Bordkanter.

Fru Heltz og Etatsraadinde Knudsen holdt hinanden med Selskab og havde udøst Hjerterne for hinanden; de forstod ikke rigtig deres egne Børn.

Fru Heltz følte sig saa tit lidt ene. Asta var jo helt borte, ovre i Blekingen, og Julie "havde næsten nok med at danse", som Konferensraadinden sagde:

- Naar hun bare havde lidt af de Tanker, den anden har for mange, sagde hun.

- Ja, ja, nikkede Fru Knudsen.

- Men man forstaar dem ikke rigtig, sagde Konferensraadinden ind mod Øret af Veninden: forstaar dem ikke - hverken den ene eller den anden.

- Næ, næ, rystede Etatsraadinden.

- Man ser bare, Du, at n o g e t er der i Vejen, sagde Konferensraadinden. Og Skylden er vel vor, Anna, sagde hun: vi har vel ikke forstaaet at passe rigtig paa dem.

- Konferensraadinden havde Taarer i sine store gode Øjne; hun tænkte paa Asta, som var hendes kæreste og nu "sad derovre og passede Syge" ...

559

De to gamle Veninder sad længe tavse og triste ved Siden af hinanden.

Saa hørte de Theatervognene paa Gaden og tog et Par Tørklæder om, for at staa lidt i det aabne Vindu.

Vognene rullede rask forbi, og Sværmen begyndte at vælde frem oppe paa Torvet. Det var det "hele København", der, som Bladene skrev, havde villet vise "det uden Skyld saa haardt ramte Personale" sin Deltagelse og havde overværet "Victoria-Teatret"s Førsteforestilling efter Krach'et.

Konferensraadinden og Fru Knudsen hørte dem snakke og tralle, mens de strømmede ned gennem Nygade langs Fortovene. Det blev ét muntert, syngende Mylr under deres Vinduer. Række nynnede efter Række i alle Tonarter den samme Vise, mens Ansigterne straalte og lo i Lygteskæret:

Ja - saa skal det vise sig
at det er en lystig Krig.
Saa lystig, saa lystig,
saa lystig en Krig.

Droskerne blev ved at rulle frem midt ad Gaden i en hel Række. Der kom en lejet Karet fra den modsatte Side, og det gav en pludselig Standsning, saa Kuskene bandede.

Det var Kaptajn Petersen fra "Bladet", hvis Hoved stak frem af Karetøren. Han gestikulerede med to hvidtbehandskede Hænder til Kusken. Kaptajnen var i Galla: han kom fra en Forening, hvor han havde holdt patriotisk og populært Foredrag om: "Vore tusindaarige slesvigske Valpladser".

Endelig kom Vogntoget i Gang igen, og Kaptajnen tog Hovedet til sig.

Paa Fortovene drog Strømmen stadig forbi og trallede:

Ja kun d e t Kys ægte bli'r,
som Elskov Elskov gi'r,
hvor Læbe bringer Læbe Bud
om Flammer, tændt af Elskovs Gud -
som Elskov Elskov gi'r.

560

De to gamle Damer stod ved Vinduet. De saá ret mismodigt ned paa Sværmen.

- Ja, sagde Konferensraadinden ind i Fru Knudsens Øre: Hvor Livet er underligt, Du ....

- Ja, nikkede den døve med sit mærkelige, bestandig uforstaaende Udtryk: Underligt.

De to Damer lukkede Vinduet og gik tilbage.

.... Sværmen dernede var borte. Den skyllede ned gennem Østergade ud paa Kongens Nytorv og skiltes.

Og lidt efter lidt blev der stille i alle Gader og i alle Gyder.

Kun en enkelt Fodgænger gled forbi "Hesten", hvor Banditterne blundede paa Bænkene. De vaagnede og stirrede ud paa Fodgængereren gennem Mørket.

Saa faldt de hen igen.

- - - Men Decemberrnatten tætnede kun Taagen, der laa over Staden København.